

ročník 7

16

vychází 20. února 1998

Velitel pozemního vojska navštívil UP

Ve čtvrtek 12. 2. byl rektorem UP přijat velitel pozemního vojska Armády ČR genmjr. ing. Jiří Šedivý. Šlo v pořadí již o čtvrtou návštěvu genmjr. J. Šedivého u významných osobností moravské metropole, které předcházela přijetí u primátora Olomouce RNDr. I. Kosatíka, starosty Prostějova Mgr. J. Šverdíka a arcibiskupa olomouckého a metropolity moravského mons. J. Graubnera.

Velitel pozemního vojska klade velký důraz na vzájemné vztahy mezi představiteli politického, kulturního, duchovního a veřejného života, velký význam přikládá i otázkám vzdělávání jak ve sféře civilní tak vojenské.

S rektorem UP doc. RNDr. L. Dvořákem, CSc., hovořil genmjr. J. Šedivý o metodách využívání výpočetní techniky a o otázkách činnosti armády v době záplav v Čechách a na Moravě. Genmjr. J. Šedivý také hovořil o svých zkušenostech a poznatcích, které získal při studiu prestižní školy U. S. Army War College v Carlisle ve státě Pensylvánie, týkajících se vytváření krizových štábů jako koordinačních center pro monitorování situací v územně správních celcích, jež mohou významným způsobem ovlivnit řešení

situací souvisejících s živelnými pohromami, hromadnými nehodami apod.

Krátkou zmínku věnovali oba pánové diskusi o částečném využití prostorů Domu armády v Olomouci studenty Univerzity Palackého.

K otázkám souvisejícími s existencí vojenské nemocnice Klášterní Hradisko se genmjr. Šedivý nebyl schopen vyjádřit vzhledem k tomu, že rozhodnutí je třeba konzultovat s ministerstvem obrany.

-vpo-

Menza UP po rekonstrukci

V úterý 17. 2. byly v areálu Envelopa konečnou kolaudací završeny rekonstrukční opravy menzy UP, jejíž suterénní části byly v průběhu loňských záplav zcela pod vodou. Podle informací V. Vašíčka, vedoucího provozně-technického úseku Správy kolejí a menz UP, loňské povodně přerušily započaté práce na opravách kanalizace a sociálních zařízení a způsobily mnohonásobně vyšší škody prakticky na všech suterénních zařízeních menzy. Až po opravení výměňkové stanice a tříměsíčním vysoušení zdíva bylo možno začít s opravami a výměnou omítek, obkladů, dlažeb, izolace potrubí, elektroinstalace, průmyslových výtahů atd. Náklady na celkovou rekonstrukci, kterou realizovala firma Proxima Olomouc, se pohybují kolem 7,5 miliónů Kč.

Na snímku T. Jemelky ředitelka Správy kolejí a menz UP ing. B. Pirklová a vedoucí menzy F. Herberk při prohlídce desetimetrové komorové lednice, která bude přemístěna zpět do opraveného suterénu.

-tj, mav-

V čele Akademického senátu UP žena

Na prvním zasedání Akademického senátu Univerzity Palackého v tomto roce byla ve druhém kole tajného hlasování zvolena za předsedkyni AS UP Mgr. M. Buchtová, asistentka Katedry soukromého práva Právnické fakulty UP a dosavadní předsedkyně legislativní komise AS UP.

Krátce po svém zvolení Mgr. M. Buchtová vyjádřila poděkování za projevenou důvěru a zdůraznila, že ve své nové funkci bude usilovat o zvýšení prestiže Akademického senátu UP. *Vede mne k tomu skutečnost, že jako členka Akademického senátu vím, jak se na jeho práci dívá naše laická i odborná veřejnost, zaměstnanci i pedagogičtí pracovníci univerzity. Myslím si, že i když jsou usnesení, která přijímá AS UP, závažná, nejsou respektována orgány univerzity tak, jak by respektována být měla. Z tohoto důvodu se domnívám, že by Akademický senát UP měl vystupovat energičtěji a získat si úctu a prestiž tím, co dělá, uvedla pro Žurnál UP Mgr. M. Buchtová a dále upřesnila: Například, v rámci legislativní komise jsem se samozřejmě snažila, aby materiály, které byly schvalovány a které následně podléhají registraci na Ministerstvu školství ČR, byly z právního i obsahového hlediska v pořádku – když se změní jeden paragraf, musí být následně změněny všechny paragrafy a všechny dokumenty, které na něj navazují. A to se nestává, a proto je statut univerzity takový, jaký je. V případě, že budeme pracovat dobře, odrazi se to na stavu celé univerzity i její prestiži. Jak dále Mgr. Buchtová uvedla, bude také prosazovat intenzivnější spolupráci s Ministerstvem školství ČR a se zástupci města a regionu.*

-mav-

Z obsahu:

Ceny za ubytování a stravování vzrostou	2
WWW stránky – vizitka univerzity	3
Z vědeckých pracovišť	5
Rozhovor s L. Engelkingem	5
Představujeme nové profesory Univerzity Palackého	6
Mezi námi vzdělanci	7
Ad: Úsměvy roku 1997	8

Zprávy, informace, oznámení

Ubytovací řízení pro rok 1998/1999

Žádosti o ubytování na kolejích ve studijním roce 1998/1999 jsou k dispozici na všech studijních odděleních fakult. Harmonogram ubytovacího řízení je následující:

- podávání přihlášek do 13. 3. 1998 (**Upozornění: Informace o termínu podávání přihlášek do 15. 4., kterou přinesl studentský časopis VODOPÁD, je nesprávná!**),
- zpracování na studijních odděleních a na Centru výpočetní techniky do 27. 3. 1998,
- projednání v kolejní komisi do 10. 4. 1998,
- zveřejnění rozhodnutí děkanů 15. 4. 1998,
- podávání odvolání do 30. 4. 1998,
- rozhodnutí rektora do 15. 5. 1998.

Ubytovací řízení studenti, kteří budou přijati do prvních ročníků, bude probíhat podle samostatného harmonogramu. Bodová kritéria pro ubytovací řízení 1998/99 doznala proti loňskému roku těchto změn:

1. Body za sociální dávky se budou přidělovat už v prvním kole, avšak pouze za **sociální příspěvek**, který bude doložen potvrzením o pobírání této dávky po dvě poslední za sebou jdoucí čtvrtletí. Je tedy zbytečné přikládat doklady o příspěvku na bydlení, na dojíždění apod., ty se započítávat nebudou. Pokud bude student mít potvrzení o pobírání sociálního příspěvku jen za poslední čtvrtletí roku 1997 a doloží během dubna 1998 potvrzení o pobírání této dávky i za první čtvrtletí r. 1998, budou mu příslušné body přiděleny a započítány do pořadníku pro odvolání.

2. Body za prospěch byly sníženy na 25 bodů a byly podle prospěchu odstupňovány tak, aby se zjemnila bodová diferenciacie v pořadníku.

Ostatní bodová kritéria zůstávají v platnosti jako v loňském roce včetně centrálního přiřazení bodů počítačem za dojíždění podle směrovacích čísel místa trvalého bydliště (společného s

osobou, která má vůči studentovi vyživovací povinnost).

Všechny studenti, kteří si budou podávat žádost o ubytování na kolejích, upozorňujeme, že na základě přípisu ministra školství budou poplatky za ubytování zvyšovány. (Podrobné informace viz *Ceny za ubytování a stravování vzrostou*, str. 2).

-bal-

Upozornění

Univerzita Palackého oznamuje, že s účinností od 1. 4. 1998 dochází ke změně její financující banky, kterou se stává **Komerční banka, a. s., pobočka Olomouc**, tř. Svobody 14, 772 00, Olomouc. Nové číslo běžného účtu je **191096330227/0100**.

Tato změna se netýká hospodářské činnosti UP.

-rup-

Chcete se o UP dozvědět více?

V souladu se zákonem č. 172/1990 Sb. o vysokých školách svolává Akademický senát UP setkání akademické obce Univerzity Palackého. Akce se uskuteční dne 4. 3. 1998 ve 14 hodin v aule Právnické fakulty UP.

Hlavním bodem programu bude *Zpráva o stavu Univerzity Palackého a Zpráva o činnosti Akademického senátu*. Plénum má možnost zapojit se do diskuse o problémech a palčivých otázkách sužujících členy akademické obce.

RNDr. Jaroslav Kvapil, CSc.,
místopředseda Akademického senátu UP

Věcný dar

Zástupci Banky Haná předali 12. 2. Univerzitě Palackého čtyři počítače (PC386SX25, PC386DX40, PC386DX40 a NB-386SX33) jako výraz podpory vzdělanosti našeho regionu.

-map-

Ceny za ubytování a stravování vzrostou

Dopisem ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky J. Sokola ze dne 4. 2. 1998 byl rektor UP seznámen s následujícími opatřeními (která navazují na dříve realizované úpravy v regionálním školství) v oblasti cenové politiky studentského ubytování a stravování:

1. S účinností od 1. 3. 1998 se ruší státní příspěvek na cenu surovin při stravování v menzách ve výši 4, 20 na jedno jídlo.

2. Rektorem vysokých škol se doporučuje, aby od 1. 3. 1998 upravili cenu studentského ubytování na vysokoškolských kolejích obdobně, jako je tomu u domovů mládeže v regionálním školství, a to takto:

- koleje se sociálním zařízením na buňkách - 800 až 1200 Kč/měs.,

- koleje se spol. soc. zař. - 500 až 800 Kč/měs.

Jak je uvedeno v příloze dopisu, celkové neinvestiční výdaje na provoz kolejí a menz v připraveném rozpočtu pro vysoké školy na rok 1998 se zvýší nejen procentem inflace, ale především vlivem vysokého nárůstu cen energií a potravin. Deficit mezi rozpočtem, který je navíc v případě kolejí a menz vysokých škol v letošním roce snížen, a skutečnou potřebou na rok 1998 je proto nutno řešit jak úspornými opatřeními, tak i vyššími příjmy. Ty lze zajistit i zvýšením poplatků za ubytování a stravování.

Vzhledem k finanční situaci rezortu školství i situaci UP v roce 1998 navrhuje vedení olomoucké univerzity realizovat na základě uvedených pokynů ministra následující úpravy v cenách ubytování a stravování:

1. V souvislosti se zrušením dotace na cenu surovin upravit s účinností od 1. 3. 1998 limit spotřeby potravin na průměrnou hodnotu 17,- Kč na jedno jídlo a současně upravit **cenu jedné studentské stravenky na 17,- Kč** (jde tedy o zvýšení ceny jedné stravenky o 4,- Kč).

2. Jelikož poslední úprava cen studentského ubytování byla realizována od 1. 7. 1997 a doporučený rozsah nových cen by znamenal citelný zásah do sociální situace studentů,

doporučujeme přistoupit k dalším úpravám cen ve dvou etapách, a to v první etapě od 1. 4. 1998 (v průměru o 4,- Kč/ den), ve druhé etapě od 1. 7. 1998 (v průměru o dalších 5,- Kč/ den), tj. celkem v obou etapách v průměru o 9,- Kč/den, s cílem dosáhnout doporučených hodnot nebo se jim v případě ubytování s nejnižším standardem alespoň přiblížit.

Jak vyplývá z uvedeného návrhu, v první etapě bude cena ubytování v buňkovém systému za dvoulůžkový pokoj 713,- Kč/ měs., za třílůžkový 620,- Kč/ měs., na kolejích se společným sociálním zařízením se cena za dvou- až čtyřlůžkové pokoje bude pohybovat od 558,- Kč/ měs. do 403 Kč/ měs., na kolejích ve Chválkovicích a Neředíně 775 Kč/ měs. Ve druhé etapě by se jednalo o částky 899,- Kč/ měs. a 806,- Kč/ měs. (buňkový systém, dvou- a třílůžkový pokoj), 651 až 496 Kč/ měs. (společné sociální zařízení, dvou- až čtyřlůžkový pokoj).

Uvedená opatření se projeví i v **závodním stravování zaměstnanců UP**. Uplatnění povinných ustanovení vyhlášky o závodním stravování (č. 137/1989 Sb.), která zůstává prozatím v platnosti, však znamená, že zaměstnanec stravenky budou levnější než stravenky studentské (organizace hradí ze svého rozpočtu věcné a osobní náklady a 0,60 Kč z ceny surovin, možnost příspěvku z FKSP může zaměstnanec stravenky ještě zlepšit). V současné situaci doporučuje vedení UP jako minimální stanovit cenu jedné **zaměstnanec stravenky na 15,- Kč**, tj. s maximálním příspěvkem z FKSP ve výši 1,40 na jedno jídlo (v průměru půjde asi o 2,- až 3,- Kč směrem nahoru). Takto stanovená cena by měla být jako minimální závazná pro všechny jednotky UP, a to i v případě prodeje stravenek SORBI, SODEXHO apod.

Konečné rozhodnutí o stanovení konkrétní výše poplatků je v kompetenci rektora vysoké školy, jejíž součástí je příslušné účelové zařízení.

Zpracovala -mav-.

Jen několik řádků

Kde leží ten brouk?

Jako dva vrcholky ledovce vynořily se v nedávných dnech na stránkách Lidových novin a následně i Žurnálu UP dva studentské, zcela protikladné názory na roli studentů a možnosti jejich vlivu na chod Univerzity Palackého. Vzdálenost mezi těmito vrcholky je přitom přímo úměrná míře mimoúrovňové komunikace, v jejímž rámci jeden kritizuje to, co druhý - podle osvědčeného vzoru „to není pravda“ - svými argumenty nechtěně dokládá.

Pokud však i odhlédneme od této marnosti, kterou se většina pokusů o diskusi v poslední době na UP vyznačuje, pachutí nevyřešeného zůstává. A s ní i otázky, které po sobě „mrtný brouk“ zanechává.

Bylo by snad nepřiměřené očekávat, že se univerzita a její součásti budou chtít dovědět, který z prezentovaných názorů se blíží skutečnosti a který mezi studenty převládá? Jaký typ studenta vlastně univerzita produkuje? Je totožný s tím, jakého by produkovat chtěla? Ani při použití argumentů typu „pan tajemník řekl“ není totiž jasné, co univerzita, její fakulty a katedry od studentů potřebují víc - údernickou loajalitu nebo kritický vhled?

Místo otázek a odpovědí prostor (opět) dostává - mlčení. Stejně nevyzpytatelné jako je neznámá struktura pod hladinou, nad níž se tu a tam k všeobecnému úžasu něco objeví.

V. Mazochová

Zprávy, informace, oznámení

Požadavky pro habilitace a profesorská řízení na UP

Vědecká rada UP na svém zasedání 9. 2. 1998 přijala následující orientační požadavky pro habilitace a profesorská řízení:

Požadavek	Habilitace	Profesorské řízení
Počet publikací ve vědeckých periodikách	20–25	40–50
Počet monografií	–	1
Citace ve věd. časopisech	10	30
Soustavná pedagog. práce na VŠ	3 roky	5 let

-len-

Doc. PhDr. Jiří Štefanides,
předseda AS FF UP

Setkání akademické obce Filozofické fakulty UP

Na základě svého usnesení ze dne 26. 11. 1997 svolává Akademický senát Filozofické fakulty UP setkání akademické obce, které se uskuteční **25. 2. 1998 od 13.00 hod. v aule FF UP.**

Podle § 10 odst. 2. písm. e) a písm. i) zákona č. 172/1990 o vysokých školách bude mít setkání tento program:

1. Zpráva o činnosti Akademického senátu FF UP za rok 1997 (doc. PhDr. Jiří Štefanides, předseda AS FF).
2. Zpráva o hospodaření a stavu Filozofické fakulty UP v roce 1997.
3. Diskuse.

Srdečně jsou zváni všichni studenti, pedagogové a další pracovníci Filozofické fakulty UP.

Na aktuální téma

WWW stránky – vizitka univerzity

Tvorbu WWW stránek, které představují na jedné straně významný zdroj informací o olomoucké univerzitě a na druhé straně jsou i nezbytnou součástí snahy o její cílenou prezentaci vůči okolnímu světu, převzalo Audiovizuální centrum UP po sloučení s pracovištěm multimediální tvorby CVT. Na podzim loňského roku byla ustavena neoficiální redakční rada WWW stránek UP ve složení prorektor UP J. Schulz, kancléř T. Hrbek, ředitel Archivu UP P. Urbášek, ředitelka AVC UP H. Pilátová, A. Piecek (technické zpracování) a Y. Vyhánková (zahraniční oddělení). Na základě podkladů vzešlých z poslední redakční schůzky byl zpracován návrh struktury UniWebu, jehož úvodní stránka představuje logo UP s detailem univerzitní teze a grafické a textové menu (struktura a historie UP, studium na UP, události na UP, pracovníci, studenti, stránky univerzitních pracovišť, region).

V dosavadní fázi tvorby WWW stránek UP bylo dokončeno zpracování základních informačních textů o fakultách a úprava jejich jednotné struktury, která bude průběžně dopracovávána, a zahájena spolupráce s výtvarníkem, ak. soch. T. Chorým (Pdf UP), který vytvořil podklady pro výtvarnou a typologickou úpravu. Dále byly navázány kontakty s proděkanem pro organizaci a rozvoj na jednotlivých fakultách, od kterých se v rámci celkového koncepčního řešení očekává, že budou pravidelně a do stanoveného termínu předávat aktualizované a pokud možno vyčerpávající informace (o chystaných akcích, nabídkách kurzů, změnách ve struktuře a personálním obsazení pracovišť aj.) v takové podobě, která by umožnila veškeré nové změny zařadit vždy od následujícího měsíce.

Bude také vypracován návrh náplně práce redaktora WWW stránek UP, který obsahuje příslušné požadavky na vzdělání, znalosti a zkušenosti, vymezení jeho odpovědnosti a pravomocí a spolupráce s jednotlivými pracovišti UP při aktualizaci WWW stránek. Tuto práci vykonává v současné době ředitel Archivu UP P. Urbášek.

V současné době jsou v dokončovací fázi také korektury textů, výběr obrazových příloh a sběr základních informací, na konec února je plánováno uvedení české verze do užívání.

Do kompetence prorektorky UPL. Hornové a pracovníků zahraničního oddělení UP bylo svěřeno vytvoření anglické verze WWW stránek UP, u kterých by měla být zachována struktura obdobná české verzi úvodní stránky (struktura, historie a základní informace o UP). Odlišné koncipovány budou informace o studiu a jednotlivých oborech, které by byly zajímavé pro zahraniční návštěvníky stránek. Základní informace již byly přeloženy a budou instalovány společně s českou verzí, nyní probíhá výběr a aktualizace jednotlivých textů.

Jak zdůraznili dr. Pilátová a Bc. Piecek, efektivní a smysluplná existence univerzitních WWW stránek se neobejde bez dalších důležitých předpokladů, a sice aktivního přístupu redaktora WWW stránek UP, který bude schopen soustředit dostatek aktuálních informací a neméně aktivního postoje jednotlivých univerzitních pracovišť k vlastní prezentaci na stránkách UniWebu. Jednotlivá pracoviště, katedry, ústavy atp. mohou mít vlastní webové stránky (nabídka kurzů, publikační činnost, semináře, granty atp.), na které lze upozornit na příslušné WWW stránce UP.

Je zřejmé, že takto koncipované WWW stránky UP se stanou vizitkou nejen celé univerzity, ale i jejích jednotlivých fakult a pracovišť, vizitkou, kterou lze zhodnotit kdekoli ve světě. Zároveň je třeba mít na mysli, že tato forma „nabídky“ rozšiřuje i stávající možnosti takových rychle zúročitelných aktivit, jakými je např. získávání (nejen) zahraničních studentů, sponzorů atp. Za logický lze proto považovat předpoklad, že pracoviště Univerzity Palackého budou obsahu WWW stránek věnovat pozornost úměrnou jejich významu.

WWW stránky UP budou od března 1998 přístupny na adrese <http://www.upol.cz>.

Zpracovala -mav-

Stručně

Katedra funkční antropologie a fyziologie, Katedra fyzioterapie a algoterapie, Laboratoř lidské motoriky FTK UP pořádaly 11. 2. 1998 pracovní seminář na téma: **Autonomní nervový systém a možnost sledování jeho některých funkcí při definované zátěži u zdravých i nemocných. Alternativní vztahy pohybové terapie a jejich využití v léčbě a prevenci civilizačních chorob.**

Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu CMTF UP pořádala 14. 2. 1998 v Centru Aletti seminář studentů teologie s názvem **Uplatnění absolventů teologických fakult v naší církvi a společnosti.**

Literárněvědná sekce Katedry bohemistiky FF UP uspořádala 17. 2. 1998 přednášku PhDr. Vladimíra Macury, DrSc., ředitele Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR, s názvem **Božena Němcová a tajemství budečské ženské encyklopedie.**

Ve čtvrtek 19. 2. zasedalo **Kolegium rektora UP**, na jehož programu byly roční zpráva o stavu a zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na UP za rok 1997, příprava rozpočtu na rok 1998 aj.

Ústav lékařské biofyziky LF UP, Katedra žurnalistiky FF UP, Katedra hudební výchovy Pdf UP pořádaly dne 19. 2. 1998 **Seminář univerzitního společenství GVS pro studium hlasu a řeči.** Seminář proběhl na Neurologické klinice LF UP.

Ve dnech 18. a 19. 2. 1998 se na UP uskutečnilo **pracovní setkání** vedoucích kanceláří zahraničních styků českých univerzit se zástupci MŠMT ČR z oblasti zahraničních styků, národní kanceláře Tempus a Erasmus. Pozvání bylo adresováno také představitelce Britské rady v ČR.

Spolek mediků LF UP pořádá 27. 2. 1998 **Ples mediků.** Místem konání bude Národní dům, Olomouc.

V Muzeu umění se 3. 3. 1998 uskuteční večer s jubilujícím sochařem Zdeňkem Přikrylem s názvem **Přebohatá, pravdomluvná, prostoreká hanáčtina**, který pořádá Literární sekce VSMO. Předpokládaný začátek je plánován na 18.30 hod.

-map, mav-

Právní poradna

Před časem (Žurnál UP č. 4, 17. 10. 1997) jsme zavedli rubriku, jejímž prostřednictvím nabízí právní oddělení UP zodpovězení právních dotazů z řad akademické obce a zaměstnanců UP. Upozorňujeme, že tato rubrika je zájemcům stále k dispozici, dotazy adresované právnímu oddělení je i nadále možno adresovat do redakce Žurnálu UP.

-red-

Události

Setkání na Miami University Oxford

Na pozvání Miami University Oxford (Ohio), se kterou Univerzita Palackého spolupracuje od roku 1991, vycestovala v nedávných dnech do USA skupina pracovníků UP ve složení J. Herynková (ved. odd.zahr.styků RUP), Mgr. D. Marek a K. Capuder (Katedra politologie FF UP), S. Hockaday (Katedra anglistiky a amerikanistiky FF UP) a Mgr. D. Skoupil (Katedra informatiky PŘF UP).

Cílem několikadenního setkání zástupců školy s jejich partnery na Miami University (MU) byla příprava širší spolupráce včetně společného programu pro výměnné studijní pobyty studentů obou univerzít. Výsledné memorandum, které formuluje podstatu a rozvoj vzájemných vztahů, jakož i konkrétní nabídku obou stran, vyjadřuje vůli k oboustranné spolupráci a nahrazuje smlouvu jako příliš omezující formu pro žádoucí otevřenost všem nabízeným možnostem partnerství.

Ze strany Miami University jde o nabídku studijního programu pro čtyři studenty UP ročně, jehož úhrada (školné) není ze strany americké školy vyžadována, přičemž Asociace absolventů Western College MU poskytuje příspěvek na stravné a ubytování poskytuje zdarma prof. H. Blanning ve svém domě. Sponzorsky se také podílí pan Ch. Merrill, který financuje letenky a kapesné. Pro české studenty existuje také možnost vlastního výdělků.

Ze strany UP jde zatím o užší nabídku, omezenou jazykovou bariérou, koncipovanou převážně v oborech politologie, moderních jazyků a aplikované ekonomie, slovanských studií a informatiky, určenou nejen studentům, ale i učitelům partnerské univerzity, kteří mohou na UP pracovat např. na své dizertaci nebo výzkumu a zároveň vyučovat v příslušném oboru. V dosavadní praxi nabízí UP převážně kombinované studijní pobyty, v jejichž rámci jsou pro zahraniční studenty připravené kurzy zaměřené na úvod do kulturní a politické situace v ČR a zároveň američtí studenti učí na základních a středních školách anglickou konverzaci, kde tak získávají praxi. V souvislosti s pořádáním letních škol nabízí UP zahraničním studentům plnohodnotný kurz v oborech slovanská studia a informatika.

Jak pro Žurnál UP uvedla ved. odd. zahraničních styků RUP J. Herynková, zástupci UP byli na svá vystoupení na jednotlivých katedrách MU perfektně připraveni, prezentovali UP i svůj obor vysoce profesionálním způsobem a také se jim dostalo kladného přijetí a ohlasu na nabízenou spolupráci. *Málokdy máme zpětnou vazbu na naši činnost, uvedla J. Herynková a dodala: A právě při formálních i neformálních setkáních s americkými učiteli a našimi studenty, kterých je letos na Miami University osm (4 v undergraduate studies a 4 v postgraduate studies programu), jsme se přesvědčili o výborném prospěchu našich studentů a o tom, že díky podobným zahraničním studijním pobytům, kde jsou mladí lidé vystaveni většímu tlaku okolí a větší samostatnosti, vyrábají i lidsky. Takové poznání mi pak přináší uspokojení a povzbuzení do další práce, která takto potvrzuje svůj smysl.*

-mav-, -jh-

Mezinárodní seminář na Právnické fakultě UP

Ve dnech 12. – 13. 2. se na PF UP uskutečnil mezinárodní seminář vysokoškolských učitelů z České republiky, Slovenska, Velké Británie, a francouzštiny, který organizovala Katedra jazyků PF UP.

Dvoudenního pracovního semináře se zúčastnilo přes 70 vysokoškolských učitelů z České republiky, Slovenska, Velké Británie, Německa, Francie, Finska a USA. Akce proběhla pod záštitou Britské rady, Vzdělávací nadace Jana Husa (Brno), Goethova institutu, Francouzského centra a Právnické fakulty Univerzity Palackého.

Obsahem semináře bylo sdělení zkušeností a diskuse o různých přístupech k výuce právního a obchodního jazyka na vysokých školách. Na pořadu semináře byly také úzce specializované přednášky a workshopy, např. „uzavírání kontraktů v angličtině“, „modelové příklady soudních sporů v cizím jazyce“, „návíc ústní komunikace v oblasti obchodního a právního jazyka“ apod.

Jelikož byl o seminář velký zájem, organizátoři se rozhodli vydat sborník, který bude obsahovat jednotlivé příspěvky a podněty, jež z této akce vyplynuly.

-rv-

Preventivní protidrogové programy

Dne 5. 2. 1998 pro moravské okresy v Olomouci a 10. 2. 1998 pro české okresy v Praze byl odborem pro mládež a odborem pro vysoké školy MŠMT ČR ve spolupráci se Střediskem zdravého životního stylu PdF UP v Olomouci při Katedře antropologie a zdravotní PdF organizován **odborný seminář k problematice prevence drogových závislostí a dalších sociálně patologických jevů u dětí a mládeže.**

Projednávaná problematika byla určena zejména pracovníkům školských úřadů, kteří v souladu s *Pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve školách a školských zařízeních* (ze dne 7. 5. 1996) zodpovídají za realizaci prevence v působnosti MŠMT ČR na regionální úrovni. V souladu s tímto *Pokynem* byli ustanoveni na základních školách školští koordinátoři pro jeho realizaci.

Semináře v Olomouci i v Praze se účastnili nejen zástupci školských úřadů, ale také pedagogicko-psychologických poraden a učitelé ze škol. Za MŠMT se účastnili doc. RNDr. J. Machová, CSc., za odbor vysokých škol, Mgr. Jindřich Fryč, vedoucí odboru, a PhDr. Jiří Němec za odbor pro mládež. Účastníky pozdravil děkan Pedagogické fakulty UP doc. RNDr. Jan Šteigl, CSc., a vedoucí Katedry antropologie a zdravotní PdF UP doc. RNDr. Josef Krátoška.

Vstupní informace podali zástupci MŠMT ČR a týkaly se preventivních protidrogových programů, jejich realizace na školách i finančního zabezpečení pro rok 1998. Všem byl poskytnut materiál zpracovaný MŠMT „Koncept prevence zneužívání látek a dalších sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti rezortu MŠMT na období 1998–2000“. Diskuse účastníků byla zaměřena právě na tuto koncepci a minimální preventivní program pro školy a školská zařízení v oblasti

zneužívání návykových látek „škola bez drog“. Nejčastější připomínky se týkaly nízké finanční dotace a nedostatečného finančního ohodnocení všech učitelů, kteří jako protidrogoví koordinátoři na školách pracují. Zástupci školských úřadů pro tyto učitele např. žádali i snížení pedagogického úvazku, protože při plně výši současných úvazků není možné zodpovědně vykonávat ještě další povinnosti.

MŠMT ČR ve spolupráci se Střediskem zdravého životního stylu bude pokračovat v těchto odborných seminářích. Pedagogická fakulta UP připraví a zajistí realizaci kurzů vzdělávání učitelů v oblasti protidrogové prevence, zaměřených především na získávání dovedností, školské úřady připraví další projekty na rok 1998 a MŠMT ČR žádá finanční dotace pro jejich realizaci.

-rei-

Děkan o nejpálčivějších problémech fakult – II

V minulém čísle Žurnálu jsme informovali o pracovních setkáních rektora UP doc. L. Dvořáka, CSc., s děkány jednotlivých fakult. Tématem schůzek jsou problémy, které fakulty v současné době nejvíce trápí. Po setkání s děkanem Přírodovědecké fakulty UP a se zástupcem děkana Právnické fakulty UP promluvil rektor s děkanem Filozofické fakulty UP.

Schůzky se zúčastnili také prorektori prof. RNDr. K. Lenhart, DrSc., doc. PhDr. J. Schulz, CSc., kvestor UP J. Jirka a kancléř UP PhDr. T. Hrbek. Doc. PhDr. V. Řehan, děkan FF UP, ohodnotil nedávnou návštěvu rektora jako velmi přínosnou, neboť umožnila cílenou a koncentrovanou výměnu názorů mezi vedením UP a vedením fakulty. *Konkrétně jsme projednávali nezbytnost uvolnění objektu Wurmovva 13, v kterém sídlí dové naše uměnovědné katedry, církví. Není tajemstvím, že UP platí v letošním roce vysoké nájemné za využití objektu na Václavském náměstí a na Wurmovvě 13. V návaznosti na dokončování objektu IC UP (Zbrojnice) se uvolní některé prostory na Křížkovského 8, které mohou katedrám sloužit. Problém však asi bude v nalezení odpovídajících učeben, řekl děkan FF UP, ale vzápětí dodal, že vstřícné návrhy kvestora dávají i v této otázce dobrou naději na řešení.*

Projednávaných otázek bylo přirozeně mnohem více. Avšak cílem tohoto příspěvku není unavovat čtenáře jejich výčetem. Nalezení odpovídajících variant řešení jednotlivých problémů je jistě důležité, za důležitější však považuji vstřícný a pracovní duch celého setkání. Oboustranná ochota naslouchat jednotlivým názorům na danou otázku a hledat obecně vyhovující řešení, či směr a koncept řešení, vytváří žádoucí atmosféru vztahu celku UP s jejich součástmi – fakultami, uvedl děkan FF UP.

Za potvrzení svých slov považuje doc. Řehan přípravu rozpočtu na rok 1998, která probíhala v duchu návrhu děkanů fakult UP.

(Pozn. red.: Informace o dalších schůzkách přineseme v příštím čísle ŽUP.)

M. Poláková

Nechval dne před večerem – a teorii před ověřením.

Negace silné myšlenky může být sama zajímavou myšlenkou. Negace slabého nápadu sotva může něco zajímavého přinést.

-kol-

Z vědeckých pracovišť UP

Výzkum aminoxidáz

Výzkumnou problematiku Katedry biochemie Přírodovědecké fakulty UP přibližuje čtenářům Žurnálu UP její vedoucí prof. RNDr. Pavel Peč, CSc.:

Co je předmětem vašeho výzkumu, pane profesore?

Objektem našeho bádání jsou rostlinné enzymy třídy oxidoreduktáz mající název aminoxidázy. Jsou všeobecně rozšířené. Katalyzují za účasti kyslíku odbourávání aminů, jako jsou např. putrescin, kadaverin, histamin, spermin, spermidin, tedy látek obecně označovaných jako polyaminy, které mají velmi významné fyziologické funkce. Např. v živočišných tkáních zesíťování kolagenu, u rostlin ovlivňují stárnutí atd.

A u člověka?

V lidském organismu se vysoké hladiny aminoxidáz objevují v souvislosti s rakovinným bujením, ale také se např. aktivita výrazně zvyšuje v těhotenství a prudce klesá před potratem při patologickém těhotenství. V této souvislosti je nutné zmínit jeden z prvních výsledků výzkumu působení různých látek na aminoxidázu. Zjistili jsme, že látky, které se používaly dříve k vyvolání potratu jako je chinin velmi významně brzdí aktivitu aminoxidázy – tedy vyvoštění abortivních účinků alkaloidů kúry chinovníku.

Podávalo se vám získat vědecky prioritní poznatky?

K významným objevům patří tzv. reakčně závislé inhibitory nebo také „sebevražedné substráty“ aminoxidázy (např. Peč, P. a Frébort, I., Eur. J. Biochem.: 209, 661–665, 1992 a další), což jsou látky ireverzibilně inaktivující enzym.

Co je příčinou inaktivace?

Enzym katalyzuje přeměnu látky, kterou nazýváme substrát. Podařilo se nám syntetizovat sloučeninu, která je chemicky odlišná od substrátu aminoxidázy, ale enzym ji přijímá stejně jako substrát, avšak aminoxidázovou reakci vzniklý produkt reaguje s vlastním enzymem tak, že ho inaktivuje. Není nepřipadné, že se těmto látkám

objevovaným v posledních deseti letech říká „trojský kůň“.

Má tento poznatek také praktický význam?

Ukázalo se, že se takový fenomén objevuje obecněji a má dokonce terapeutické využití. Tak např. bakterie rezistentní na penicilin produkují enzymy, které ho zneškodňují. Proto se dnes podává penicilin současně se sebevražedným substrátem enzymu (nejčastěji b-laktamázy) zneškodňujícím penicilin. Takový substrát je netoxický a nereaguje s žádným jiným enzymem. Je to využito také v genetice, kdy můžeme sledovat funkci organismu po vyřazení jednoho enzymu a nemusíme pracně hledat mutanty s informační chybou na příslušné alele.

Aminoxidáz je ovšem mnoho druhů...

V krátkém časovém úseku sedmi let kolektiv katedry nově objevil, izoloval a popsal devět aminoxidáz z různých rostlin čeledi bobovitých. Byli jsme u toho a trochu jsme přispěli k objevu nových enzymů obsahujících jako kofaktor chinonové sloučeniny. V současnosti tvoří celou skupinu proteinů nazvaných chinoproteiny (Biochem. J. 242, 603–606, 1987 a Peč, P.: Vesmír, 71, 373–375, 1992).

Jak jste na tom s doktorandý?

Tři mladí pracovníci katedry obhájili v letošním roce doktoráty, další svou doktorskou práci odevzdala a bude ještě letos obhajovat. V současné době školím tři doktorandy.

Jste zapojeni do grantových projektů?

V minulých letech jsme řešili dva rozvojové projekty MŠMT a projekt TEMPUS.

V současné době pracujeme na dvou grantech GAČR, podílíme se na projektu P 250 a máme jeden dotovaný italskou vládou ve spolupráci s Univerzitou v Cagliari na Sardinii. Na všech participují doktorandi a diplomanti.

A vaše spolupráce se zahraničními pracovišti?

I když je pracoviště, a to podtrhuji, pouze díky grantům, solidně přístrojově vybaveno, využíváme

bohaté mezinárodní spolupráce k řešení těch experimentálních úloh, které vyžadují drahou techniku. Děje se tak jednak formou stáží našich mladých pracovníků na biochemických pracovištích Univerzity v Bayreuthu, Carlsberg Research Laboratory v Kodani, Univerzity „La Sapienza“ a v Římě, Univerzity v Lundu a na Univerzitě v Leedsu, jednak účastí odborníků z těchto špičkových pracovišť na problematice společných grantů a workshopech pro doktorandy organizovaných naší katedrou v rámci projektu TEMPUS.

Jen tak namátkou, v letošním roce nás navštívili prof. J. Klinman, University of California, Berkeley, prof. O. Adachi, University of Yamaguchi, Yamaguchi, Japonsko, a prof. W. G. Scouten, State University of Utah, Logan. V neposlední řadě máme bohatou spolupráci s Univerzitou v Yamaguchi, Japonsko (společné publikace), kde strávil dr. Ivo Frébort čtyři roky a podstatně rozšířil paletu našich bádání o objekty aminoxidáz z plísni. Spolupráce pokračuje i v současnosti.

-mh-

Novinky vědy

Monoklonální protilátky v léčbě lymfomů

První monoklonální protilátky nové generace k léčbě zhoubných nádorů vycházejících z mízních uzlin (maligní ne-Hodgkinovy lymfomy) budou mít lékaři v USA k dispozici během několika příštích měsíců. Poradní sbor Úřadu pro potraviny a léčbu (FDA) jednohlasně doporučil udělení licence na výrobu léku pro málo zhoubné lymfomy.

Původní představa byla taková, že protilátky namířené proti specifickému antigenu lidských nádorových buněk se na tento antigen naváží a imunitní aparát pak tyto buňky zničí. Protilátky se vytvářely na laboratorních zvířatech (myších) a byly použity při léčbě pacientů s nádory. Ukázalo se však, že lidský imunitní systém zablokoval léčebný účinek a léčba nebyla úspěšná. V současné době jsou připraveny tzv. chimerické monoklonální protilátky. Genetické inženýrství je totiž schopno části myší imunoglobulinové molekuly nahradit částmi lidského imunoglobulinu. Taková protilátka je potom pro lidský organismus přijatelnější a tím účinnější. Autor článku uvádí, že vedlejší účinky této léčby, budou mnohem menší než je tomu u dosud užívané chemoterapie. Navíc délka léčby se proti chemoterapii podstatně snižuje. Předběžné výsledky jsou povzbudivé a budou dále upřesněny po léčbě většího počtu pacientů v nejbližších měsících.

(Volně podle Ch. Marwick: Monoklonální protilátky v léčbě lymfomů. JAMA – CS 5, 9, s. 655, 1997).

J. Mačák

Rozhovor

Oficiální i soukromé návštěvy polského bohemisty

Literárněvědná sekce Katedry bohemistiky FF UP hostila ve středu 12. 2. bohemistu Mgr. Leszka Engelkinga z Varšavské univerzity. Přednáška, kterou pronesl před olomouckými posluchači, se jmenovala Slovo a mlčení Jiřího Koláře a inspirovala nás k první otázce. Leszek Engelking nám odpovídal dokonalou češtinou.

Pane magistře, o Polsku se mluví jako o básnické velmoci, a to nejen díky dvěma žijícím básníkům-laureátům Nobelovy ceny. Nacházíte v díle Jiřího Koláře něco, co doma nemáte?

Koláře obdivuji také jako výtvarníka, ale o této části jeho tvorby bych si přednášet netroufal. V přednášce jsem se zamýšlel nad tím, co způsobilo, že se Jiří Kolář – jako velmi netuctový slovesný umělec – poměrně brzy odmlčel. Odpověď snad naznačuje básníkova nedůvěra k možnostem slova, kterou najde vlastně už v jeho prvotině. Tu nedůvěru prohloubila válka, vězeňská zkušenost, ale i zkušenost s manipulátorskými schopnostmi totalitní propagandy.

Copak polská poezie tuto nedůvěru nezná? Samozřejmě zná, ale zdá se mi, že ji začala reflektovat – řečneme na kolářovské úrovni –

později, až po roce 1956. Takovou reflexi najdete v díle Mirona Biaśoszewského, jehož básně i prózu můžete znát z překladů, i v díle některých autorů takzvané nové vlny. Někdy se jí říká také generace roku 1968. Ta je u vás bohužel známa velice málo.

Do Olomouce vás ovšem nepřivedla jen přednáška o Jiřím Kolářovi...

Tentokrát jsem tu hlavně na pozvání olomouckých polonistů. Na podzim jsem zahájil a nyní dokončuji cyklus přednášek o poválečné polské poezii. Velice mě to pozvání potěšilo a doufám, že jsem byl vaší polonistice užitečný.

Byl ten pobyt užitečný také pro vás?

Bezpochyby – od rozhovorů s vašimi polonisty a bohemisty až po čas strávený v knihovnách. Do Olomouce jezdím mnohokrát za rok, a to i bez oficiálního pozvání. Mám tu mnoho přátel a dobrých známých. A konečně i svého nakladatele.

Dodejme na vysvětlenou, že Leszek Engelking vydal nedávno v olomoucké Votobii monografii ruskoamerického spisovatele Vladimira Nabokova. Totéž nakladatelství připravuje výbor z jeho básnické tvorby.

-rk-

Tisková oprava:

V minulém čísle Žurnálu UP (č. 15, str. 5) došlo při závěrečných úpravách k chybné formulaci v textu *Nahlédnutí do jednoho výzkumu*. Správné znění je: „Účinnost inhibitorů prokázali na těchto kulturách, ale i na modelu experimentálního myšího nádoru a u psa se spontánně vzniklým nádorem v ústní dutině.“

Za toto nedopatření se omlouváme.

Redakce.

Představujeme: noví profesori Univerzity Palackého

Při slavnostním aktu ve velké aule Karolina byly 1. 12. 1997 předány dekrety nově jmenovaným profesorům českých vysokých škol. Jako už v předchozím ročníku Žurnálu UP chceme i tentokrát jeho čtenářům přiblížit vědecký a odborný profil nových profesorů Univerzity Palackého:

Prof. RNDr. Bronislav Hlůza, CSc. (nar. 1929)

Pedagogická fakulta UP, Katedra přírodopisu a pěstitelství
Obor: botanika

Vědecká a výzkumná specializace prof. Hlůzy zahrnuje ekologii vyšších hub, mykogeografii a floristiku.

Je autorem (spoluautorem) 62 vědeckých publikací, z toho 3 publikovaných v zahraničí.

Významné publikace z poslední doby:

Antonín, V., Hlůza, B.: Rozšíření ekologie čirůvky tygrované – *Tricholoma parvalotum* Herink et Kotlaba v Československu. *Acta Mus. Moraviae, Sci. nat.* 79: 65–71, 1993 (1992).

Hlůza, B.: *Mycogeographical and ecological characteristics of Amanita phalloides (Fr.) Link in the Czech republic.* *Acta Mus. Moraviae, Sci. nat.* 79: 65–71, 1995 (1994).

Antonín, V., Hlůza, B.: Rozšíření a ekologie hříbu nachovýtruseho – *Porphyrellus porphyrosporus* na Moravě a ve Slezsku. *Acta Mus. Moraviae, Sci. nat.* 80: 73–96, 1996 (1995).

Poslední kongresová přednáška na téma *Příspěvek k ekologii a fenologii muchomůrky šedivky – Amanita spissa (Fr.) Opiz.* byla přednesena v rámci sympozia II. Ogólnopolskie Sympozjum Mikologiczne (Flora, ekologia i rozmieszczenie geograficzne grzybów), Janów Lubelski, Polsko, 24. – 27. 9. 1997.

Prof. Hlůza přednáší na Pedagogické fakultě UP v oborech botanika a ekologie. Působí rovněž jako soudní znalec v oboru mykotoxikologie. Od r. 1979 koordinuje v České republice akci „Mapování jedovatých hub v ČR“. Je čestným členem České vědecké společnosti pro mykologii a členem jejího výboru. Prof. Hlůza obdržel zlatou medaili „Za zásluhy o rozvoj Univerzity Palackého“.

Prof. MUDr. Zdeněk Kolář, CSc. (nar. 1953)

Lékařská fakulta UP, Ústav patologie
Obor: patologická anatomie

Vědeckou a výzkumnou specializaci prof. Koláře představuje buněčná a molekulární patologie (onkologie).

Je autorem 75 a spoluautorem 41 vědeckých publikací, z toho 22 publikovaných v zahraničí.

Významné publikace z poslední doby:

Kolář, Z., Ehrmann jr., J., Dušková, M.: *Immunohistochemical analysis of the functional status of estrogen receptor cascade in breast cancer.* *Neoplasma* 45(1), 1998.

Kolář, Z., Hlobilková, A., Macháčková, E., Lukešová, M., Maďarová, J.: *Relationship of apoptotic rate to BCL-2 expression and proliferation in breast cancer.* *Pathol. Res. Pract.* 193, s.376–377, 1997.

Kolář, Z., Koďoušek, R., Ehrmann jr., J., Mačák, J., Stárek, I., Kučera, J.: *Expression of estrogen receptors and estrogen-induced proteins in tumors of „hormone non-dependent tissues“.* *Cs. Patol.* 30, s. 12–15, 1994.

Poslední kongresovou přednášku na téma *Significance of apoptotic index and expression of apoptosis regulating proteins in reaction to altered content of DNA in glial tumours of brain* přednesl (za spoluautorství J. Ehrmanna jr., P. Řihákové a A. Hlobilkové) na „11th International Congress on Diagnostic Quantitative Pathology“ 2. – 4. 10. 1997 v italské Sieně.

Jako hlavní školitel vede prof. Kolář tři postgraduální studenty v oboru patologická anatomie a soudní lékařství, dva v oboru buněčná a molekulární biologie. Jako školitel-specialista vede celkem tři postgraduální studenty v oborech lékařská imunologie a histologie a embryologie. Přednáší na Lékařské fakultě UP v oboru patologie.

Od roku 1996 participuje prof. Kolář na činnosti Centra molekulární biologie a medicíny Univerzity Palackého (CMBM UP) jako vedoucí Laboratoře molekulární patologie.

-mav-

Pokračování v příštích číslech.

O čem se (ne)mluví

Mimorozpočtové zdroje a myšlenka komerčního centra UP

V Žurnále č. 14 ze 30. 1. 1998 jsme uveřejnili rozhovor na téma dlouhodobě diskutovaného vzniku komerčního centra na UP, ve kterém JUDr. L. Antonů, ved. právního odd. UP mj. uvedl, že by realizace této myšlenky mohla pro Univerzitu Palackého znamenat jednu z možností, jak získat pro UP finance z mimorozpočtových zdrojů. K těmto otázkám jsme se vrátili i v rozhovoru s kvěstorem UP ing. J. Jirkou:

Jaká je struktura mimorozpočtových zdrojů univerzity a jaký je jejich podíl na financování univerzity?

Obecně jde jednak o hospodářskou činnost jednotlivých hospodářských jednotek, čili fakult, Informačního centra, SLO a SKM, jednak jsou to různé mimorozpočtové granty a projekty spolupráce s jinými organizacemi, dále jiné mimorozpočtové výnosy, např. výnosy z finančních operací, dary apod. Ještě ale nemáme hotový rozbor hospodaření, aby bylo možno říci konkrétní údaje za loňský rok. V jednotlivých letech jde totiž o značně proměnlivé hodnoty.

Vidíte v této oblasti – za předpokladu nějaké ucelené koncepce – šanci pro výraznější zlepšení finanční situace UP?

Výrazně by to mohlo pomoci v případě, že by se podařilo sjednotit přístup k tomu, jak nabídnout výsledky některých výzkumných projektů, ať už ve sféře patentových přihlášek, průmyslových vzorů, licencí apod. ke komerčnímu využití. Při existenci tohoto předpokladu by se mohl, zvláště v některých oborech, tento přínos citelně zvýšit.

Myšlenka komerčního centra, která takový předpoklad obsahuje, se už však zvažuje nějakých osm, deset let. V čem vidíte příčinu toho, že snaha o jeho vytvoření zůstává pouze v oblasti víze?

Osobně se domnívám, že je to problém individuálního přístupu jednotlivých lidí, kteří se na konkrétních projektech podílejí a kteří v podstatě nejsou příliš ochotni výsledky své práce „dát z ruky“. Jde i o všeobecný odpor k centralizaci, který se v současnosti projevuje velmi výrazně. V okamžiku, kdy vytvoříte nějakou centrální skupinu, která by přebírala konkrétní výsledky vědecko-výzkumné práce, hodnotila, zda jsou využitelné někde jinde a hlavně zpeněžitelné, a prodávala je, touha udržet se v určité míře decentralizace psychologicky brání, aby se něco podobného realizovalo. Domnívám se, že právě z tohoto důvodu jsme zatím nedospěli nikam dál. Jistě, určitá část takto získaných finančních prostředků by z celkové sumy ubyla právě na vlastní činnost takové jednotky. Na druhé straně se ale domnívám, že by taková jednotka mohla uplatnit výsledky činnosti univerzity efektivněji a na více místech, takže pracoviště, která by se na tom obsahově podílela, by získala finančních prostředků také víc. Ale i když jsme na toto téma opakovaně diskutovali a dokonce i hledali obdobná pracoviště na zahraničních univerzitách (a taková jsou), zatím jsme nedospěli ke konkrétním závěrům. Za rozhovor poděkovala V. Mazochová.

Myšlenku, která přišla, můžeš znásilnit. Žádným násilím však myšlenku nedonutíš, aby přišla.

Příjemná pravda se obejde bez důkazů – nepřijemnou je třeba prokazovat dvakrát.

-kos-

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

O sále v prostorách bývalého olomouckého kapitulního děkanství (Václavské nám. 3–5, dnes sídlo Katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty UP), jehož stěny jsou dekorovány řadami kazet se znaky dignitářů olomoucké kapituly, a je proto nazýváán

ERBOVNÍ SÁL,

jsem se již několikrát v erbovníku olomoucké univerzity zmínil v souvislosti s výkladem o skulpturálních erbech dekorujících průčelí bývalých kanovníckých rezidencí. Je nyní záhodno pojednat o tomto sále soustavněji, neboť představuje heraldickou galerii, jenž nemá v české církevní heraldice obdobu. Mezi heraldiky se výzdoba Erbovního sálu netěší dobré pověsti, poněvadž tu nalézají řadu chyb ve figurách i tinkturách znaků, a spíše než za heraldický pramen pokládají Erbovní sál za kuriozitu sui generis. To je nepochybně přčinou, že o Erbovním sále nebylo dosud publikováno žádné odborné pojednání a zdrojem poučení (opět nikoli bezchybného) nadále zůstává ročníková práce Zdeňka Štěpánka „Identifikace a blasonování erbů v Erbovním sále bývalého kapitulního děkanství v Olomouci“ z roku 1961, dostupná v jediném strojopisném exempláři v Archivu Univerzity Palackého.

Erbovní sál se nalézá v hlavním traktu bývalého kapitulního děkanství, je přibližně 15 m dlouhý a 8 m široký. Z předzáhlí v 1. poschodí traktu je sál přístupný dvoukřídlými dveřmi, v těže stěně sálu se nacházejí ještě jedny dveře, dnes neuzívané, jimiž se do sálu vstupovalo z přilehlé místnosti, jiné dveře v další stěně vedou do místnosti na sál navazující. Erbovní sál je osvětlen třemi a dvěma okny ve dvou stěnách protilehlým stěnám s dveřmi. Vznik bohaté štukatury na stropě se klade do druhé poloviny 18. století, dva novorenesanční křby v sále jsou datovány rokem 1868 a jejich kachle nesou erb kapitulního děkana Roberta Hraběte Lichnovského z Voštic (nar. 1822, děkan olomoucké kapituly od roku 1868, zemř. v roce 1879).

Nejistota panuje už v dataci vzniku výzdoby Erbovního sálu. Ivo Hlobil, Pavel Michna a Milan Togner uvádějí v publikaci „Olomouc“ (Praha

1984), že heraldické tářlovaní stěn sálu pochází z konce 19. století; přesnější datace si by vyžadovala průzkum archivních fondů olomoucké kapituly, k němuž dosud nedošlo. Neznáme ani jméno malíře (malířů?), který erbovní štíty maloval olejovými barvami na plátno vsazované nato do rámu z dubového dřeva. Znakových kazet je na čtyřech stěnách sálu v pěti souvislých řadách celkem 261 – na první stěně (A – s jedněmi dveřmi) je umístěno 50 znaků, na druhé stěně (B – se třemi okny) 82 znaků, na třetí stěně (C – se dvěma okny) 59 znaků a konečně na čtvrté stěně (D – se dvěma dveřmi) 70 znaků (v nejnižší řadě kazet stěně C je devět kazet a na stěně D 12 kazet prázdných). Tinkturní znaky nejsou vždy adekvátní, navíc použité olejové barvy podlely během času odstínovým změnám – zejména barva stříbrná, která oksyločením zšedla až zčernala. K devastaci Erbovního sálu přispěla zejména 50. léta, kdy místnosti kapitulního děkanství sloužily jako kanceláře národního podniku Stavoprojekt, a v roce 1960 bylo kazetové obložení stěn vážně poškozeno neodbornou opravou elektrického osvětlení.

Kazety se znaky olomouckých kapitulních dignitářů (tj. kapitulních děkanů, proboštů, světitel biskupů, arcijáhnu, scholastiků, od roku 1888 i kustodů pečujících o inventář dómu sv. Václava včetně chrámového pokladu) jsou na stěnách sálu instalovány v chronologickém pořadí, počínaje znakem olomouckého biskupa kardinála Františka knížete Dietrichštejna (1570–1636) v nejvyšší řadě kazet na stěně A a konče znakem olomouckého kapitulního děkana Josefa Hanela (nar. roku 1823, děkanem od roku 1896, zemř. roku 1903) v nejnižší řadě znakových kazet na stěně D. Znakové řady jsou dále chronologicky uspořádány tak, že nejstarší erby jsou postupně umístěny v nejvyšší řadě kazet od stěny A po stěnu D (nosičem posledního erbu v této řadě byl Ferdinand Leopold Haredilarius, vévoda norský, zemřelý roku 1702), následují erby ve druhé řadě kazet shora kolem celé místnosti atd. Mnohé erby se opakují, neboť olomouckými kapituláři se stávalo i několik příslušníků jednoho a téhož šlechtického rodu – např. pět Dietrichštejnů, čtyři Trautsmannsdorfové, čtyři Thürheimové, tři Valdštejnové, pět

Lichtenštejnů atd. Všechny erby jsou neúplné, tj. omezené na štít erbovníka, s jedinou výjimkou, již je znak Adama hraběte Potulického, olomouckého kapitulního děkana v letech 1912–1920, (v nejnižší řadě znakových kazet na stěně D), jehož štít je opatřen helmem, klenotem i latinským heslem (Labore virtus – virtute gloria, tj. Prací ctnost – ctností sláva).

Lze doufat, že tristní stav Erbovního sálu a vlastně celého kapitulního děkanství se obrzku napraví – v prostorách objektu bude umístěno Arcidiecézní muzeum, odborně řízené Muzeem umění v Olomouci, a vznikne tak dozajista příležitost pro renovaci Erbovního sálu a pro vznik monografie, jež se erby v tomto sále bude s náležitou heraldickou erudicí zabývat.

Jiří Fiala

Erb olomouckého kapitulního děkana Roberta Hraběte Lichnovského z Voštic na kachlech dvou novorenesančních křbů z roku 1868 v Erbovním sále; foto Tomáš Jemelka.

Studentská rubrika

Spolek mediků

Spolek mediků Lékařské fakulty UP, který na jaře loňského roku zahájil svou obnovenou činnost v návaznosti na poválečný SPM, vznikl jako výsledek snahy hájit studentské zájmy a obohatit volný i studijní čas mediků. Na samém začátku své činnosti si stanovil cíle v oblastech zlepšení komunikaci mezi vedením fakulty, sborem vyučujících a studenty, zapojování studentů LF UP do nejrůznějších humanitních, sportovních a kulturních akcí včetně jejich organizace, získání některých výhod a slev pro své členy, vydávání vlastního časopisu LF, spoluorganizace zahraničních stáží pro studenty...

O tom, jak si toto studentské seskupení vede od doby svého vzniku, čeho se mu podařilo dosáhnout a jaké jsou jeho plány do budoucna, nám několik informací poskytl předseda Spolku mediků LF UP **David Dezort**: Díky velkému úsilí a ochotě

vedení naší fakulty a díky nespočetným osobním intervencím na všech možných i nemožných místech jsme po sedmi měsících získali místnost č. 306 na Křížkovského 14 (tel. 563 1021).

I přes toto nechtěné zdržení jsme zahájili činnost. Naším zázatem se staly koleje. A co jsme zatím v provizorních podmínkách dokázali?

Máme za sebou první číslo časopisu pro mediky s názvem HAD (další číslo vyjde v únoru), zajistili jsme výhodné slevy pro členy (ples LF, koncerty v U-klubu, „Půlení“ atd.), uspořádali jsme seminář světové kapacity prof. Hilla z Austrálie ohledně problematiky výuky medicíny, na 27. 2. chystáme Ples mediků, pořádáme „Půlení medicíny“, podílíme se na přípravě mezinárodní konference ošetřovatelství s telekonferencí mezi námi a partnery v USA (proběhne začátkem září), máme živé kontakty s ostatními lékařskými fakultami, chystáme grant

v oblasti prevence AIDS, plánujeme cyklus přednášek pro posluchače LF atd. Tohle je začátek a doufám, že v porovnání s budoucnem skromný.

O dalších aktivitách Spolku mediků LF UP budeme informovat. Touto formou si dovoluji vyzvat všechny zájemce z řad studentů i lékařů LF UP k aktivní činnosti nebo jen ke zcela pasivnímu členství s patřičnými výhodami.

-mav, dd-

Pozn.: „Půlení“ neboli správně – Půlení medicíny – je zcela tradiční a oficiální kulturní akce pořádána pro studenty medicíny, kteří postoupili do 4. ročníku a tudíž se dostali do druhé půlky studia LF UP. Dříve tuto akci pořádala parta aktivních mediků a byla pěkně chaotická, ale naše (Spolku mediků) první organizace letos v říjnu dopadla na výbornou. Jde vlastně o symboliku, která má u studentů medicíny své nepostradatelné místo.

-dd-

Ad: Úsměvy roku 1997

Poslední strana Žurnálu UP č. 12 ze dne 19. 12. 1997 byla věnována úsměvným okamžikům zachyceným na půdě Univerzity Palackého fotoreportérem Žurnálu UP T. Jemelkou v průběhu uplynulého roku. Redakce tehdy vybídla čtenáře, aby případné komentáře či titulky k jednotlivým fotografiím zasílali na adresu Žurnálu UP a slíbila nejzdařilejší příspěvky zveřejnit (a autora odměnit přednostním zasláním univerzitního časopisu). To vše nyní činíme:

MÁM NÁUŠNICI V UŠÍCH, V OBOČÍ I NA JAZYKU. CHCETE VIDĚT KDE JEŠTĚ?

(PhDr. H. Spáčilová, M. Martincová)

...A V ROCE 1998 NEBUDE ANI 13. PLAT!
(PhDr. H. Spáčilová, M. Martincová)

VELKÝ UČITELI, ZAVŘI OBĚ OČI. PIJU COLU S RUMEM.
(dr. M. Vykydal)

...a tento týden...

STŘEDA 25. ÚNORA

TÚ LF UP, 16.00 hod.: Přednáškový večer Traumatologického oddělení FN v Olomouci. Koordinátor: Prim. MUDr. Pavel Maňák, CSc.

CMTF UP, I. posch., 17.00 hod.: Přednášky na téma: *Mistr Jan Hus a práce Husovské komise*. Pořádá Katedra církevních dějin, patologie a křesťanského umění CMTF UP.

FF UP, posluchárna č. 11, Křížkovského 10, 17.00 hod.: Přednáška PhDr. E. Pallasové, CSc. (MU Brno), s názvem *Je futurum tempus nebo modus?* Pořádá olomoucká pobočka Jazykového sdružení ČR.

ČTVRTEK 26. ÚNORA

Biskupské nám. č. 2, II. poschodí, 16.30 hod.: Přednáška doc. MUDr. et RNDr. Milana Černého, CSc., na téma: *Rasismus a jeho kritika*.

TA SVATOZÁŘ TADY PROSTĚ NĚKDE MUSÍ BÝT...

(PhDr. H. Spáčilová, M. Martincová)

Den otevřených dveří

Zájemcům o ekonomické postgraduální studium západního typu z řad studentů i absolventů je určeno pozvání **Centra pro ekonomický vývoj a postgraduální vzdělávání Univerzity Karlovy (CERGE UK)** na *Den otevřených dveří*, který se bude konat 25. 2. 1998, v 10.00, v budově CERGE-EI (ul. Politických vězňů 7, Praha 1, druhé patro, č. 7).

Bližší informace týkající se jak této akce, tak celého doktorandského studia obdrží zájemci na adrese CERGE, Politických vězňů 7, 111 21 Praha 1, tel.: (02) 2423 0280, 240 05-115, fax: (02)2422 7143, e-mail: grad.stud@cerge.cuni.cz, web-site: [http\ \ www.cerge.cuni.cz](http://www.cerge.cuni.cz).

-mav-